

Nr 9

Konstitutionsutskottets betänkande med anledning av motion om ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen.

Motionen

I motionen 1973:964 av herr Fälldin m. fl. (c) hemställs: "att riksdagen hemställer hos Kungl. Maj:t om åtgärder för att tillgodose de i motionen anförda synpunkterna om ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen".

Motiveringen överensstämmer med vad som anfördes i c-motionerna 1972:102 och 1972:290 vid förra årets riksdag. Hemställan i dessa motioner avsåg, i motionen 1972:102 "att riksdagen hemställer hos Kungl. Maj:t om en parlamentarisk utredning om åtgärder för att stärka de enskildas rättsskydd inom förvaltningen, med beaktande av vad som anförts i motionen" och i motionen 1972:290 "att riksdagen hemställer hos Kungl. Maj:t om en parlamentarisk utredning om åtgärder för ökad decentralisering och förstärkt lekmannainflytande inom den offentliga förvaltningen i enlighet med vad som anförts i motionen".

Frågornas behandling vid 1972 års riksdag

Motioner om ökad decentralisering och stärkt lekmannainflytande inom förvaltningen m. m.

Motionen 1972:290 av herr Fälldin m. fl. (c) behandlades av konstitutionsutskottet gemensamt med motionerna 1972:795 av herr Oskarson m. fl. (m) samt 1972:808 av herrar Wirtén (fp) och Eriksson i Arvika (fp). Dessa båda senare motioner avsåg, 1972:795 "att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder att åtgärder vidtages för att i vidgad omfattning delegera beslutsfattandet till lägre nivåer inom statsförvaltningen" och 1972:808 "att riksdagen begär att Kungl. Maj:t tar initiativ till en utökning av lekmannastyrelserna för de viktigaste ämbetsverken så att de stora riksdagspartierna blir representerade i dem".

I sitt betänkande (KU 1972:12) refererade utskottet det huvudsakliga innehållet i motionerna och gav en fyllig recitredovisning av frågornas bakgrund och rådande förhållanden m. m. Vidare behandlades i reciten under särskilda rubriker riksdagsbehandlingen 1971 av motion om decentralisering av statliga förvaltningsuppgifter, 1971 års riksdagsbeslut angående omlokalisering av viss statlig verksamhet m. m., departementsutredningen (Ju 1964:58), riksdagsbehandlingen 1971 av motion om stärkande av lekmannarepresentationen i ämbetsverkens styrelser samt

pågående utredningar om företagsdemokrati inom den statliga sektorn. I dessa delar hänvisas till betänkandet.

I utskottets yttrande över motionerna erinrade utskottet inledningsvis om att man med begreppet decentralisering brukade beteckna överflyttning av befogenheter från högre förvaltningsnivå till lägre. Dit hörde således en överflyttning av uppgifter från centrala statliga organ till regionala eller lokala kommunala organ. Även överföring av befogenheter från centrala statsorgan till regionala eller lokala statliga organ utgjorde exempel på decentralisering. Som fördelar med decentralisering framhölls att förfarandet blir enkelt, att lokal sakkunskap kan anlitas, att besluten utformas med större beaktande av de av åtgärden direkt berörda intressena samt att de centrala instanserna får större möjligheter att ägna sig åt planering och översiktlig verksamhetsuppföljning. Som en väsentlig fördel med decentralisering framhölls vidare att medborgarinflytandet därvid får lättare att göra sig gällande. Utskottet erinrade om den utveckling mot ökad decentralisering och vidgat lekmannainflytande som ägt rum i förhållande till den gamla tidens centralt dominerade och starkt ämbetsmannabetonade samhällsförvaltning av huvudsakligen judiciell natur. Det framhölls att denna utveckling kanske mest påverkats av den kommunala självstyrelsens tillkomst och utveckling mot allt flera uppgifter. Av stor betydelse var enligt utskottet också den på 1940-talet inledda befogenhetsöverföringen från den centrala statliga förvaltningen till regionala och lokala statliga organ. Utskottet nämnde därvid särskilt 1964 års riksdagsbeslut om regionalpolitiken och naturvårdspolitiken. Utskottet framhöll vidare att ungefär jämsides med utflyttningen av uppgifter till de regionala statsorganen hade dessa genomgått en organisatorisk utveckling, som inneburit att ett lekmannainflytande fått göra sig gällande i dem. Samtidigt hade det också skett en utveckling mot lekmannastyrelser i allt flera centrala ämbetsverk och liknande statsorgan. Utskottet anförde därefter följande:

Länsberedningen har till huvuduppgift att göra en allmän översyn av uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun. Den får i detta sammanhang anledning att ta ställning till frågor om överförande av uppgifter från staten till landsting och primärkommuner. Beredningen skall vidare bl. a. behandla uppgiftsfördelningen inom den statliga sektorn mellan centrala och regionala organ. Enligt direktiven bör övervägandena i denna del innefatta principiella frågor rörande lämplig decentralisering inom den statliga förvaltningen och de regionala organens ställning i förhållande till regeringen och centrala förvaltningsmyndigheter. Därvid skall särskilt beaktas behovet av samordning såväl inom varje verksamhetsgren som mellan olika verksamhetsgrenar. Utskottet förutsätter, att länsberedningen kommer att överväga väsentliga frågor om decentralisering.

Frågan om decentralisering inom förvaltningen, som tas upp i motionen 1972:290, är enligt utskottets mening väsentlig. De fördelar som kan vinnas med decentralisering har berörts i det föregående. Där har också framhållits, att utvecklingen inneburit, att betydande decentraliseringsåtgärder ägt rum inom förvaltningen. Enligt utskottets mening är det angeläget, att möjligheterna till ökad decentralisering tas till vara. Särskilt gäller detta i de fall då en decentralisering innebär rationalisering, ökad effektivitet eller förbättrad service för allmänheten. Av största vikt

härvidlag är också frågan om rättssäkerheten. En decentralisering bör således inte äga rum om väsentliga rättssäkerhetsintressen talar emot en sådan åtgärd. Med hänsyn till de berörda omständigheterna är det angeläget att myndigheterna själva undersöker möjligheterna till decentralisering och tar de initiativ i denna del som kan behövas. Utskottet anser sig kunna förutsätta att arbetet därmed kommer att fortsätta under beaktande av statsmakternas intentioner i frågan.

I nära samband med frågan om decentralisering står som framgått av det föregående frågan om medborgarinflytande inom förvaltningen. I motionen 1972:290 uttrycks önskemål om stärkt lekmannainflytande inom förvaltningen. Utvecklingen har även på detta område lett till att betydande lekmannainflytande införts inom allt flera grenar av förvaltningen. Den medborgerliga insyn i och kontroll av verksamheten, som därmed eftersträfvats, framstår som en naturlig följd bl. a. av att förvaltningsavgörandena i stor utsträckning inte längre har karaktären av tillämpning av i detalj utformade författningsregler. I stället är det i många fall fråga om att handla inom ofta ganska vida författningsramar där avgörandena kan ha stor betydelse för den enskilde. Enligt utskottets mening är det ett väsentligt demokratiskt intresse, att medborgarinflytandet inom förvaltningsorganen fortsätter att öka. Formerna för detta måste emellertid nödvändigtvis skifta med hänsyn till de i hög grad varierande förhållandena på olika områden.

Med anledning av det i motionen 1972:808 framställda yrkandet förutsatte utskottet att behovet av ledamöter i ämbetsverkens lekmanstyreelser med förankring i riksdagen noggrant skulle prövas i varje särskilt fall.

Mot bakgrund av de i motionerna 1972:290 och 1972:795 aktualiserade frågorna om delegation inom förvaltningen uttalade utskottet att det inom förvaltningen numera förekommer en omfattande delegation av beslutanderätt. Inte minst den allmänna tendensen till en ökande omfattning av förvaltningsavgöranden hade bidragit till denna utveckling. Utskottet erinrade om att gällande myndighetsinstruktioner m. m. som regel lämnar vida möjligheter till delegation av beslutanderätt genom beslut av myndigheten i fråga. Även på det kommunala området är delegation vanligen förekommande. Utskottet framhöll vidare att frågan om beslutsdelegering som ett medel att främja en fördjupad företagsdemokrati inom statsförvaltningen utreddes som ett led i arbetet inom delegationen för förvaltningsdemokrati.

Slutligen anförde utskottet följande:

Hemställa i motionen 1972:290 avser att en parlamentarisk utredning skall tillsättas om åtgärder för ökad decentralisering och förstärkt lekmannainflytande inom den offentliga förvaltningen i enlighet med vad som anförts i motionen. Enligt utskottets mening torde emellertid tillsättandet av en ny utredning på området knappast vara ägnat att påskynda utvecklingen i den av motionärerna önskade riktningen. I stället kan det finnas risk för att föreliggande möjligheter till ytterligare åtgärder för ökad decentralisering och vidgat medborgarinflytande uppskjuts i avvaktan på resultatet av utredningens arbete. Utskottet kan med hänsyn härtill och till vad utskottet tidigare anfört i frågorna inte tillstyrka det berörda yrkandet i motionen 1972:290.

Utskottet hemställde att riksdagen måtte förklara de behandlade

motionerna besvarade med vad utskottet anfört.

Herrar Larsson i Luttra, Boo och Fiskesjö (alla c) var skiljaktiga i fråga om motionen 1972:290. De ansåg att utskottet med anledning av denna motion bort uttala följande:

De frågor om ökad decentralisering inom förvaltningen och om ökat medborgarinflytande som tas upp i motionen 1972:290 är enligt utskottets mening av mycket stor betydelse. Målet att uppnå ökad jämlikhet och trygghet på olika områden och en livsmiljö, som är anpassad efter människans förutsättningar och behov, kan enligt utskottets mening endast uppnås i ett mera decentraliserat samhälle. Samhällsfunktionerna bör över ett brett register inriktas på att uppnå detta. Detta gäller inte minst de allt mer omfattande förvaltningsfunktionerna inom den offentliga sektorn. Förvaltningen bör så långt möjligt decentraliseras från statlig byråkrati till folklig självstyrelse och från centrala statliga myndigheter till regionala och lokala organ. Därmed ökar effektiviteten, och samhällets service till allmänheten förbättras. Genom en fortgående decentralisering av statliga förvaltningsfunktioner förbättras även möjligheterna till ökat lekmannainflytande och större rättstrygghet.

Vidare ville reservanterna ersätta sista stycket i utskottets yttrande med följande uttalande:

Utskottet vill sammanfattningsvis uttala, att de i förevarande motioner aktualiserade frågorna om decentralisering, beslutsdelegering och lekmannainflytande inom förvaltningen är förtjänta av stor uppmärksamhet. Utskottet vill understryka, att utskottet intar en positiv hållning till de framförda önskemålen om ökad decentralisering, vidsträckt tillämpning av beslutsdelegering och stärkt lekmannainflytande inom förvaltningen. Utskottet förutsätter med hänsyn till vad utskottet i det föregående anfört, att möjligheterna att tillgodose berörda önskemål noggrant övervägs av statsmakterna vad gäller förvaltningen som helhet.

Reservanternas hemställan avsåg att riksdagen skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad sålunda anförts med anledning av motionen 1972:290.

Ett särskilt yttrande avgavs vidare av herrar Nelander (fp) och Molin (fp). I detta underströk de att frågan om decentralisering av statliga förvaltningsuppgifter var av stor principiell räckvidd och hade anknytning till många olika områden. De framhöll bl. a. de betydande regionalpolitiska konsekvenserna och hänvisade till vad som anförts i den till inrikesutskottet hänvisade fp-motionen 1972:204.

Riksdagen följde utskottet.

Den i det särskilda yttrandet angivna motionen 1972:204 av herr Helén m. fl. (fp) behandlades av inrikesutskottet i betänkandet InU 1972:5 i samband med anslaget under sjunde huvudtiteln till Förberedelser för omlokalisering av statlig verksamhet.

I motionen 1972:204 tog man upp frågan om att i ökad omfattning satsa på decentralisering av verksamheter och beslutsfunktioner från Stockholm. Motionärerna tänkte sig både geografisk spridning av arbetsuppgifter och delegering av befogenheter till lägre instanser. I motionen hemställdes att Kungl. Maj:t skulle ge samtliga verk och myndigheter, som inte berördes av tidigare utflyttningsbeslut, i uppdrag

att före den 1 januari 1974 komma in med detaljerade undersökningar av respektive verks möjligheter att under en tioårsperiod decentralisera verksamheten i syfte att avsevärt minska personalstyrkan i Stockholm.

Inrikesutskottet uttalade i sitt avstyrkande yttrande över motionen följande:

Det finns anledning räkna med att myndigheter i samband med organisatoriska och andra förändringar av sin verksamhet bedömer om delegering av beslutanderätt bör ske. Metoden kräver emellertid noggrann analys och det tar tid innan påtagliga regionalpolitiska resultat uppnås. Den innebär även svårigheter att styra de regionalpolitiska effekterna. Delegering kan enligt utskottets mening inte ersätta pågående och planerad utlokalisering utan skall ses som ett komplement.

Delegeringsfrågan är föremål för utredning i den år 1970 tillkallade länsberedningen. Beredningen skall överväga uppgiftsfördelningen mellan centrala och regionala statliga organ och ta ställning till principiella frågor rörande lämplig decentralisering inom den statliga förvaltningen. Utredningen skall också överväga fördelningen av arbetsuppgifter mellan stat och kommun.

Med hänsyn till länsberedningens uppdrag och vad i övrigt anförts finner utskottet inte skäl att biträda motionen 1972:204.

Herrar Eriksson i Arvika (fp) och Rimås (fp) ansåg i en reservation att utskottet bort föreslå riksdagen att med anledning av motionen 1972:204 hemställa hos Kungl. Maj:t att statliga verk och myndigheter får i uppdrag att skyndsamt utföra detaljerade undersökningar och inkomma med förslag om möjligheter att decentralisera verksamheten i syfte bl. a. att nedbringa personalstyrkan i Stockholm. Som motivering anförde de följande:

Beträffande frågan om ökad delegering av beslutsfunktioner delar utskottet den uppfattning som förs fram i motionen 1972:204. Vid sidan av utflyttning av hela verk och delar av verk bör möjligheten att delegera beslutsfunktioner från centrala instanser till regionala och lokala organ tas upp till grundlig prövning. Motionärerna anför flera goda argument härför. Inte minst talar effektivitetsskäl och ekonomiska motiv för förslaget. Att föra ut beslutanderätten närmare dem som är direkt berörda av besluten har stora allmänna fördelar, inte minst från demokratisk synpunkt.

Utskottet är medvetet om att länsberedningen är sysselsatt med dessa frågor. Då det emellertid kan dröja åtskillig tid innan beredningen lägger fram förslag och då beredningens uppdrag är av allmän karaktär bör de enskilda verken vart och ett på sitt område analysera problemen och lägga fram förslag om ökad delegering. Utredningsarbetet bör innefatta ekonomiska analyser av förslag om ökad delegering. Arbetet bör bedrivas i nära samverkan med berörda personalgrupper. Det bör sättas i gång omedelbart så att resultatet kan beaktas i samband med att statsmakterna tar ställning till de förslag om fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet som delegationen kan komma att lägga fram.

I ett särskilt yttrande av herrar Nilsson i Tvärålund, Mattsson i Skee och Gustafsson i Säfle (alla c) anförde de följande:

Frågan om ökad decentralisering av statlig verksamhet är av stor principiell vikt och måste ses i ett vidare perspektiv än vad enbart regionalpolitiska utgångspunkter medger. Det är mycket som talar för

omfördelning av beslutsfunktioner från central till regional eller lokal nivå. Bl. a. grundläggande demokratiska synpunkter talar härför. En omfördelning kan uppnås t. ex. genom beslutsdelegering inom den statliga förvaltningen eller överförande av arbetsuppgifter från statliga till kommunala organ. Centerpartiets syn på dessa frågor har utvecklats i motionen 1972:290 till vilken vi hänvisar. Motionen behandlas i konstitutionsutskottet (KU 1972:10). I motionen yrkas en parlamentarisk utredning om åtgärder för ökad decentralisering och förstärkt lekmannainflytande inom den offentliga förvaltningen.

Riksdagen följde utskottet.

Motion om den enskildes rättsskydd inom förvaltningen

Motionen 1972:102 av herr Fälldin m. fl. (c) behandlades under höstsessionen av konstitutionsutskottet i betänkandet KU 1972:39. I betänkandets recit refererade utskottet innehållet i motionen och redogjorde för behandlingen av motsvarande fråga vid 1970 och 1971 års riksdagar. Under rubriken Beslutade reformer och pågående utredningsarbete m. m. lämnades redogörelse för skadeståndslagen (1972:207), rättshjälpslagen (1972:429), ämbetsansvarskommitténs slutbetänkande och 1971 års beslut i fråga om samhällsinformation. I dessa delar hänvisas till betänkandet.

Utskottet avstyrkte motionen med följande motivering:

I motionen begärs tillsättandet av en parlamentarisk utredning med uppgift att utarbeta riktlinjer för ett framtida reformarbete i syfte att skapa ett förbättrat rättsskydd för den enskilde. Motionen ansluter till motionerna 1970:I:391 och II:438 samt motionen 1971:532. Sistnämnda motion, som behandlades under höstsessionen 1971, avstyrktes av utskottet med hänvisning till bl. a. den under våren 1971 beslutade förvaltningsreformen och till att frågor av betydelse för den enskildes rättsskydd, t. ex. det allmännas skadeståndsansvar vid myndighetsutövning och en rättshjälpsreform, inom kort kunde väntas underställas riksdagen.

Sedan förevarande motion väcktes, har riksdagen antagit dels skadeståndslag, dels rättshjälpslag. Skadeståndslagen innehåller bestämmelser om skadeståndsansvar vid myndighetsutövning, varom regler saknats i förut gällande rätt. Rättshjälpsreformen, som skall träda i kraft den 1 juli 1973, innebär bl. a., att rättshjälp i princip skall lämnas var och en i varje rättslig angelägenhet, där behov av bistånd föreligger. Undantagna är vissa ärendegrupper och personer med höga inkomster. Under vårriksdagen 1973 kan förslag väntas föreläggas riksdagen rörande den framtida utformningen av ämbetsansvaret. Slutbetänkande härom har under innevarande år avgivits av ämbetsmannakommittén. Denna har enligt betänkandet som en av sina målsättningar haft att söka åstadkomma ett för all offentlig verksamhet enhetligt system, där som motiv för sanktionerna uppställs medborgarnas intresse av att offentliga funktioner utan ovidkommande hänsyn fullgörs på ett riktigt sätt. Frågor om utbildning av förvaltningstjänstemän ingår i det omfattande utredningsarbete som pågår inom utbildningsområdet. Grundlagberedningens betänkande med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning, som avgetts våren 1972, innehåller bl. a. regler, avsedda att värna om medborgarliga fri- och rättigheter, samt bestämmelser beträffande rätt-

skipning och förvaltning. Grundlagberedningen har räknat med att förslag till ny författning skall kunna föreläggas riksdagen våren 1973.

Viktiga reformer har således nyligen beslutats och ytterligare reformförslag i syfte att öka den enskildes rättssäkerhet kan väntas föreläggas riksdagen inom en nära framtid. Först när dessa reformer varit i kraft en tid och erforderlig överblick kunnat ernås över deras effekt, kan det, enligt utskottets mening, finnas anledning överväga behovet av en sådan utredning som den av motionärerna föreslagna. Utskottet finner därför inte nu skäl föreslå någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen.

I ett särskilt yttrande anförde herrar Larsson i Luttra, Boo och Fiskesjö (alla c):

Vi delar helt den mening som uttalats i motionen om behovet av en övergripande parlamentarisk utredning med uppgift främst att utarbeta riktlinjer för det fortsatta arbetet på att skapa ett förbättrat rättsskydd för den enskilde. Innevarande år har emellertid två för den enskildes rättstrygghet väsentliga reformer genomförts – skadeståndslag och rättshjälpslag. Ytterligare reformförslag i syfte att gagna det intresse som äsyftas med motionen kan väntas föreläggas riksdagen inom en nära framtid. Vi finner oss därför för närvarande kunna avstå från att reservera oss för en sådan framställning som avses i motionen.

I enlighet med utskottets hemställan avlog riksdagen motionen.

Utskottet

I förevarande motion av herr Fälldin m. fl. (c) hemställs om åtgärder för att tillgodose de i motionen anförda synpunkterna i fråga om ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen. Motionen ansluter till de under förra årets riksdag behandlade motionerna 1972:102 och 1972:290. Den senare, som avsåg ökad decentralisering och stärkt lekmannainflytande inom förvaltningen, behandlades under vårsessionen. Motionen 1972:102 tog sikte på att öka den enskildes rättsskydd inom förvaltningen och behandlades under höstsessionen.

Vad först gäller frågorna om decentralisering och lekmannainflytande inom förvaltningen behandlades dessa ingående i utskottets betänkande 1972:12. Utskottets av riksdagen godkända yttrande har återgivits i huvudsak ordagrant i det föregående. Utskottet uttalade sålunda bl. a. att frågan om decentralisering inom förvaltningen var väsentlig och att betydande fördelar kan vinnas därmed. Enligt utskottets mening var det väsentligt att möjligheterna till ökad decentralisering togs till vara. Detta gällde särskilt i de fall, då en decentralisering innebar rationalisering, ökad effektivitet eller förbättrad service för allmänheten. Av största vikt var enligt utskottet också frågan om rättssäkerheten. En decentralisering borde således inte äga rum om väsentliga rättssäkerhetsintressen talade emot en sådan åtgärd. Med hänsyn till de berörda omständigheterna var det enligt utskottet angeläget att myndigheterna själva undersökte möjligheterna till decentralisering och tog de initiativ i denna del som kunde behövas. Utskottet ansåg sig kunna förutsätta att arbetet därmed skulle komma att fortsätta under beaktande av statsmakternas inten-

tioner i frågan. I nära samband med frågan om decentralisering stod, framhöll utskottet vidare, frågan om medborgarinflytande inom förvaltningen. Utskottet erinrade om att utvecklingen även på detta område lett till att betydande lekmannainflytande införts inom allt fler grenar av förvaltningen. Den medborgerliga insyn i och kontroll av verksamheten, som därmed eftersträvats, framstod som en naturlig följd bl. a. av att förvaltningsavgörandena i stor utsträckning inte längre hade karaktären av tillämpning av i detalj utformade författningsregler. I stället var det i många fall fråga om att handla inom ofta ganska vida författningsramar där avgörandena kunde ha stor betydelse för den enskilde. Enligt utskottets mening var det ett väsentligt demokratiskt intresse att medborgarinflytandet inom förvaltningsorganen fortsatte att öka. Formerna för detta måste emellertid nödvändigtvis skifta med hänsyn till de i hög grad varierande förhållandena på olika områden.

Frågor om den enskildes rättsskydd inom förvaltningen behandlades i utskottets betänkande 1972:39. I sitt av riksdagen godkända yttrande med anledning av motionen 1972:102, som i sin helhet återgivits i det föregående, erinrade utskottet om de senaste årens arbete på reformer av betydelse för den enskildes rättsskydd inom förvaltningen. Utskottet konstaterade att viktiga reformer nyligen beslutats och att ytterligare reformförslag kunde väntas föreläggas riksdagen inom en nära framtid.

Utskottet intar i år samma ståndpunkt som förra året till frågorna om decentralisering, lekmannainflytande och rättssäkerhet inom förvaltningen. Utskottet vidhåller sina i det föregående återgivna uttalanden i dessa frågor. Med hänsyn till de förhållanden som redovisats i dessa, är det enligt utskottets mening inte erforderligt att nu ta ett särskilt initiativ från riksdagens sida i syfte att uppnå ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:964.

Stockholm den 27 februari 1973

På konstitutionsutskottets vägnar

HILDING JOHANSSON

Närvarande: herrar Johansson i Trollhättan (s), Larsson i Luttra (c), Henningson (s), fru Thunvall (s), herrar Boo (c), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Werner i Malmö (m), Karlsson i Malung (s), Fiskesjö* (c), Norrby i Åkersberga (fp), Schött (m), Molin (fp), Wictorsson (s) och Olsson i Edane (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Larsson i Luttra, Boo och Fiskesjö (alla c), vilka ansett

dels att sista stycket i utskottets yttrande bort ersättas av text med följande lydelse:

De frågor om ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen som tas upp i motionen 1973:964 är enligt utskottets mening av mycket stor betydelse.

Målet att uppnå ökad jämlikhet och trygghet på olika områden och en livsmiljö, som är anpassad efter människans förutsättningar och behov, kan enligt utskottets mening endast uppnås i ett mera decentraliserat samhälle. Samhällsfunktionerna bör över ett brett register inriktas på att uppnå detta. Detta gäller inte minst de alltmer omfattande förvaltningsfunktionerna inom den offentliga sektorn. Förvaltningen bör så långt möjligt decentraliseras från statlig byråkrati till folklig självstyrelse och från centrala statliga myndigheter till regionala och lokala organ. Därmed ökar effektiviteten, och samhällets service till allmänheten förbättras. Genom en fortgående decentralisering av statliga förvaltningsfunktioner förbättras även möjligheterna till ökat lekmannainflytande och större rättstrygghet.

Det moderna välfärdssamhället har medfört en kraftig expansion av den offentliga förvaltningen. Därmed har också behovet av åtgärder för att tillgodose de enskildas rättsskydd vuxit. Vissa reformer i detta syfte har beslutats 1972 och ytterligare åtgärder är under prövning. Som utvecklats i motionen 1973:964 framstår det emellertid som i hög grad angeläget att reformarbetet nu fortsätter utan avbrott och att det kommer att kännetecknas av en större planmässighet och kraft än tidigare.

Mot bakgrund av vad utskottet sålunda anfört anser utskottet det vara påkallat att riksdagen nu tar ett särskilt initiativ i syfte att uppnå ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973:964 hemställer hos Kungl. Maj:t om åtgärder för att tillgodose de i motionen anförda synpunkterna om ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen.

Särskilt yttrande

av herrar Norrby i Åkersberga (fp) och Molin (fp):

Frågor om ökad decentralisering, stärkt lekmannainflytande och förbättrad rättssäkerhet inom förvaltningen har, som framgår av utskottets betänkande, rönt stor uppmärksamhet från riksdagens sida under

1972. Ytterligare riksdagsbeslut kommer att tas i år. Samtidigt pågår betydelsefullt utredningsarbete. Det är nu angeläget att beslutade reformer snabbt leder till avsedda resultat samt att ytterligare åtgärder målmedvetet förbereds.

Frågan om decentralisering av statliga förvaltningsuppgifter är enligt vår uppfattning av stor principiell räckvidd och har anknytning till många olika områden. En decentralisering av förvaltningsuppgifter och beslut från central till regional och lokal nivå medför bl. a. ökade möjligheter till lekmannainflytande. Vi vill här hänvisa till motionerna 1972:204 och 1973:225 där folkpartiets syn på decentraliseringen och dess regionalpolitiska roll utvecklas.

I den förra motionen framhålls att decentraliseringen av arbetsuppgifter till lägre nivåer innebär att länsstyrelser och andra länsmyndigheter samt landstingets förvaltningar i större utsträckning ombesörjer den regionalt inriktade servicen och primärkommunerna den lokalt inriktade. Genom centralt utfärdade generella anvisningar och statsbidragsbestämmelser kan beslutsfattandet decentraliseras utan nämnvärda risker för ojämn kvalitet i serviceutbudet. Där överföring av arbetsuppgifter från centrala till regionala och lokala myndigheter inte är möjlig bör resp. verk undersöka möjligheterna att bygga upp eller utvidga egna regionala och lokala enheter som ersättning för expanderande central förvaltning. Utöver de anställdas synpunkter och de närdemokratiska skälen måste därvidlag även de ekonomiska konsekvenserna väga tungt. Folkpartiet har på detta sätt velat peka på möjligheterna att i ett sammanhang sammanväga de regionalpolitiska, närdemokratiska och ekonomiska aspekterna med frågan om förbättrad effektivitet för resp. förvaltning.